

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
Кафедра хімії і хімічної технології

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
лекцій з дисципліни

**«Технології та технологічне обладнання транспортування,
зберігання, заправки та обліку традиційних та альтернативних
моторних палив»**

Освітньо-професійні програма: «Хімічні технології альтернативних енергоресурсів»
Галузь знань: 16 «Хімічна та біоінженерія»
Спеціальність: 161 «Хімічні технології та інженерія»

Укладач: к.т.н., доцент Матвєєва О.Л.
(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. викладача)

Тематичний план лекцій розглянутий та схвалений
на засіданні кафедри хімії і хімічної технології

Протокол № 11 від «18» травня 2021 р.

Модуль №1 «Технології та технологічне обладнання транспортування, зберігання традиційних та альтернативних моторних палив».

Тема 1.1. Технології транспортування моторних палив. Перспективи розвитку галузі. Огляд технологій транспортування нафтопродуктів, моторних палив. Вивчення трубопровідного, залізничного, морського, автомобільного виду транспорту та їх особливостей. Закордонний досвід організації технологічних операцій з паливами.

Тема 1.2. Сучасні екобезпечні технології зберігання моторних палив. Види та конструктивні особливості резервуарів. Особливості фундаменту резервуарного парку. Прийняття резервуару в експлуатацію. Випробування резервуару на герметичність та міцність. Калібрування резервуарів зберігання палив.

Тема 1.3. Системи експлуатаційного контролю стану резервуарних парків. Вимоги видалення підтоварної води, контролю витоку палива, протипожежного захисту. Заходи щодо захисту внутрішньої поверхні резервуарів від корозії.

Тема 1.4. Системи рекуперації парів палив резервуарних парків. Огляд сучасних газоурівнюючих систем резервуарного парку та систем рекуперації. Підбір та розрахунок газоурівнюючої системи резервуарного парку.

Тема 1.5. Обстеження та дефектоскопія резервуарів. Діагностування технічного стану резервуарів. Методи діагностування обладнання резервуарів. Правила технічної експлуатації та ремонту. Види дефектоскопії.

Тема 1.6. Підбір дихальних клапанів для сталевих резервуарів Підбір та розрахунок дихальних клапанів для сталевих резервуарів.

Тема 1.7. Підбір гідравлічних клапанів для сталевих резервуарів Підбір та розрахунок гідравлічних клапанів для сталевих резервуарів.

Тема 1.8. Автоматизація технологічних процесів та контрольно-вимірвальна апаратура. Системи автоматизації стану резервуарних парків, введення присадок, контролю витоку палив, пожежогасіння.

Модуль №2 «Технології та технологічне обладнання перекачування моторних палив»

Тема 2.1. Насосне устаткування підприємств паливозабезпечення. Конструкція, принцип дії насосного устаткування для перекачування моторних палив. Характеристики насосів та підбір на лінії прийому та видавання.

Тема 2.2. Технологічні складські трубопроводи. Методи прокладання, правила експлуатації. Запірне обладнання. Термічні напруження трубопроводів та методи і заходи їх попередження

Тема 2.3. Системи захисту трубопроводів від корозії. Вивчення особливостей експлуатації технологічних трубопроводів, причин їх пошкодження. Ознайомлення з системами захисту трубопроводів від корозії.

Тема 2.4. Обстеження та діагностика технологічних складських трубопроводів. Вивчення методів і методик проведення дефектоскопії технологічних трубопроводів, приладів неруйнівного контролю. Проведення підготовчих робіт до операцій дефектоскопії.

Тема 2.5. Гумотканеві рукави та шланги. Види та конструкція гумотканевих рукавів та шлангів. Гідравлічні випробування та експлуатація. Вимоги для застосування гумотканевих рукавів та шлангів.

Тема 2.6. Гідроудар в трубопроводах. Поняття гідроудару, методи зменшення впливу гідроудару на працездатність трубопроводів. Гідроамортизатори: принцип дії та будова.

Тема 2.7. Статична електрика при технологічних операціях з моторними паливами. Причини виникнення, фізичні особливості, методи зниження прояву статичної електрики при перекачуванні палив.

Модуль № 3 «Технології та технологічне обладнання фільтрації, заправки та обліку традиційних та альтернативних моторних палив»

Тема 3.1. Сучасні технології фільтрації авіаційних моторних палив. Типові схеми фільтрації авіаційних палив. Грубе та тонке очищення палив. Вимоги до фільтраційного обладнання.

Тема 3.2. Конструкційні особливості фільтрів тонкого та грубого очищення моторних палив

Тема 3.3. Конструкційні особливості фільтрів-сепараторів та фільтрів-моніторів. Обладнання для зневоднення авіаційних палив. Конструкційні та експлуатаційні особливості паливних фільтрів в автомобільному та авіаційному транспорті.

Тема 3.4. Засоби, методи та системи обліку моторних палив. Технологічна схема обліку нафтопродуктів при відвантаженні моторних палив. Види витратомірів, конструкція та принцип дії.

Тема 3.5. Засоби видачі моторних палив. Технологічне обладнання на технологічній лінії видавання моторного палива на автомобільному та авіаційному транспорті. Паливороздавальні колонки, дозатори присадок.

Тема 3.6. Засоби заправки авіаційних моторних палив. Транспортні засоби та технологічне обладнання систем заправки моторного палива, система централізованого заправки літаків. Конструкційні та експлуатаційні особливості обладнання систем заправки на авіаційному транспорті.

Тема 3.7. Засоби заправки автомобільних моторних палив Конструкційні та експлуатаційні особливості обладнання систем заправки моторним паливом на автомобільному транспорті.

Модуль № 4 Курсовий проект

Курсовий проект «Технології та технологічне обладнання підприємства паливозабезпечення» виконується у 6 семестрі з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих студентом в процесі засвоєння всього навчального матеріалу дисципліни. Його мета – поглиблено опанувати задану технологію паливозабезпечення, підібрати, розрахувати відповідне технологічне обладнання та обґрунтувати умови їх безпечної експлуатації.

Виконання КП є важливим етапом у підготовці до виконання дипломної роботи (проекту) майбутнього фахівця з хімічної технології альтернативних енергоресурсів.

Виконання, оформлення та захист КП здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання КП,- до 45 годин самостійної роботи.

2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Матвеева О. Л, Курок Л. М, Горупа В. В, Суліман О. М. Паливно-заправні комплекси та системи. Практичний посібник. – Слов'янськ: ВСП НАУ СК НАУ, 2010. – 181 с.

3.2.2. Матвеева О.Л., Трофімов І.Л., Вовк Ю.О. Технології транспортування, зберігання, заправки та обліку альтернативних моторних палив. Практикум для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальності 161«Хімічні технології та інженерія». – К.: НАУ, 2021. – 64 с.

3.2.3. Транспортування нафти, нафтопродуктів і газу: навч.посіб./Л.Н. Ширін, О.В. Денищенко та ін.: Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро, НТУ «ДП», 2019. – 203 с.

3.2.4. O. Matvyeyeva. Microbiological Contamination of Motor Fuels: Analysis and Identification in Fuelling Companies / O. Matvyeyeva, Y.Vovk ,O.Nilov //Proceedings of the National Aviation University. – 2021. N1(86). –P. 49–56.

3.2.5. В.О. Онищенко. Ефективні конструктивно-технологічні рішення об'єктів транспортування нафти і нафтопродуктів у складних інженерно-геологічних умовах : монографія / В.О. Онищенко, Ю.Л. Виніков, М.Л. Зоценко, С.Ф. Пічугін [та ін.]. – Полтава : Пусан А.Ф., 2018. – 259 с.
<http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/5253>

Допоміжна література.

3.2.6. Якимів, Й. В. Трубопровідний транспорт нафти і нафтопродуктів: посібник / Й. В. Якимів, О. М. Бортняк. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. - 117 с.

3.2.7. Ніконов К.В. Розрахунок та проектування складу пально-мастильних матеріалів: Навчальний посібник. – К.: НАУ, 2001. – 240 с.

3.2.8. Пузік С.О., Баканов Є.О., Терьохін В.І., Опанасенко В.Ф. Технологічні процеси пально-мастильними матеріалами : підручник. – К.: НАУ, 2002. -256с.

3.2.9. Інструкція про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України/Мінпаливенерго України. –К.:УО «Нафтохімпереробка», 2008.-183с.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0805-08#Text>

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1 <https://www.naftogaz.com/business/oil-transit-and-transportation-business-unit>

3.3.2. <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/visnik>

3.3.3. <http://ecoenergy.org.ua/>

3.3.4. http://pidru4niki.com/utvorennya_toksichnih_rechovin_gorinnya

3.3.5. https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/39105/Моторні_палива

Примітка. 1. Список рекомендованої та додаткової літератури, інформаційні ресурси можуть бути уточнені та надані у відповідному навчальному завданні (лекції, практичні, лабораторні) навчальної дисципліни, розміщеному у GOOGLE CLASSROOM.

2. Тематичні лекційні матеріали, матеріали для лабораторних завдань розміщуються у GOOGLE CLASSROOM.